

BESZÁMOLÓ

A Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium

„Zöld Forrás” című programja (Kövi) által támogatott

ÉLŐTÁJ PROGRAM

**TÁJTÖRTÉNETI VIZSGÁLATOK ÉS A TÁJREHABILITÁCIÓ
LEHETŐSÉGEI A PESTI-SÍKSÁG ÉSZAKI RÉSZÉN**

megvalósításáról

Tavorozsa Környezet- és Természetvédő Egyesület

2006

ÉLŐTÁJ PROGRAM

Tájtörténeti vizsgálatok és a tájrehabilitáció lehetőségei a Pesti-síkság északi részén

Az ÉlőTáj Program keretén belül megvalósított szakmai és kommunikációs feladatok időrendben:

2005. december, 2006. március, szeptember, november: szakmai, módszertani felkészülés, egyeztetések és véleményezések

- Szakmai egyeztetések és véleményeztetés a Tavirózsa Egyesület, az E-Misszió Egyesület, az MTA Ökológiai és Botanikai Kutatóintézete és a Duna-Ipoly Nemzeti Park szakértői között: Tatár Sándor, Lukács Attila, Bíró Marianna, Szénási Valentin (telefonon, e-mail-ben, személyesen)
- Fontosabb tájtörténeti tanulmányok, cikkek beszerzése; ezek alapján szakmai felkészülés

Április-június: ÉlőTáj Adatbázis létrehozása

- A Szódrákosi-patak vízgyűjtőjét lefedő katonai és későbbi térképszelvények beszerzése (I., II., III., 1921, 1959, 1989), szkennelése, összeillesztése és azonos méretarányra (1:25 000) konvertálása
- A térképek digitalizálása a következő tájhasznosítási kategóriák szerint:
 - lakott terület, telephely, szántó, gyümölcsös, erdő, legelő és száraz gyeppel, kaszáló és nedves gyeppel, mocsár és lág, vízfelület.
- További feltüntetett térképjelek:
 - vízfolyások, vízgyűjtő határa, jelentősebb utak, településnevek, közigazgatási határok, tájolás.
- 3 dimenziós domborzati modell elkészítése a vízgyűjtő egy részére
- Fedvények beszerzése a természetvédelmi területekről (Duna-Ipoly Nemzeti Park)
- Légifotók, műhold képek beszerzése (1951, 2002) és egységes vetületbe illesztése
- Korábbi, a tájjal kapcsolatos leírások, tanulmányok, archív fotók beszerzése, levéltári kutatások (Pest Megyei Levéltár), ezekről fotódokumentációk készítése

A légifotók, műholdképek és az írásos tájtörténeti dokumentumok igen fontos alapot adtak a térképek elemzéséhez, a megfigyelt tájhasználati trendek értékeléséhez.

Április-június: Az ÉlőTáj Program bemutatása I.

- A Program eredményeinek felhasználásával *tájtörténeti oktatási célú poszter és tájékoztató füzet elkészítése* (mindkettő mellékelve)
- A poszter és a füzet megküldése (április 13.):
 - a térség nyolc *általános iskolájának* részére (Mogyoród, Szada, Szöd, Szödliget, Váchartyán, Vácrátót, Veresegyház, Órbottyán) oktatási célra,

- a térség kilenc *önkormányzatának* (Mogyoród, Szada, Sződ, Csörög, Szödliget, Váchartyán, Vácrátót, Veresegyház, Örbottyán) az eredmények települési környezetvédelmi programokba és rendezési tervekbe történő integrálása érdekében.

• *A Program/poszter bemutatása:*

- tavasszal (április 26-án) a Föld Napja alkalmából a veresegyházi Fabriczius József Általános Iskolában (Zöld Tudós Szakkörben, 5-8. osztályosoknak; fotó mellékelve),
- a nagy látogatottságú veresegyházi majálison, a Tavirózsa Egyesület standján,
- nyár elején (június 1.) a Környezetvédelmi Világnap apropójából a szadai Székely Bertalan Általános Iskolában (biológia és földrajzóra keretén belül, 7. és 8. osztályosoknak; fotó mellékelve).

Megjegyzés: több kommunikációs feladatot a pályázati szerződésben vállaltakon felül végeztünk el.

Július-augusztus: terepi tájhasználati- és élőhely-kutatás, az ÉlőTáj Adatbázis építése

- A terepi kutatások eredményei alapján röviden jellemeztük az aktuális tájhasználatot és a Szödrákosi-patak vízgyűjtőjén a természetvédelmi szempontból fontos élőhelyeket (fontosabb növénytársulások, védett fajok, természetvédelmi értékelés, veszélyeztető tényezők)
- Fotók készítése élőhelyekről, természeti értékekről és veszélyeztető tényezőkről
- az adatok beépítése az ÉlőTáj Adatbázisba

Augusztus-november: Az ÉlőTáj Program bemutatása II., összefoglaló kiadvány elkészítése

- Szöveges, térképi és grafikus tájökölógiai és tájtörténeti értékelés, javaslatok:
 - a különböző területhasználatok tendenciáinak, részesedésének vizsgálata (az elmúlt 200 évben: I., II., III. katonai felmérés, 1959, 1989), a várható folyamatok vázolása,
 - természetesség vizsgálata: „ősi”, regenerálódott és nem természeti területek aránya és elhelyezkedése
 - védelemre és rehabilitációra érdemes tájrészletek, természetvédelmi referenciaterületek lehatárolása,
 - a vízgyűjtő és a nyírségi táj összehasonlítása (különböző tájhasználati kategóriák részesedése, természetesség stb.).
- Augusztusban egy *cikket* írtunk a Programról egy nagy példányszámú helyi (veresegyházi) lapba (mellékelve)
- Az ÉlőTáj Program eredményeiről 24 oldalas, színes térképekkel, grafikonokkal, fotókkal illusztrált *kiadvány* kiadása 800 pld-ban (Tatár S., Sándor Cs., Milutinovits L., Ercsényi M. 2006: Veresegyház és térsége tájtörténete – Ember és Természet kapcsolata az elmúlt két évszázadban. Tavirózsa Egyesület, Veresegyház (mellékelve)
- A Programot december 6-án *bemutattuk* Veresegyház Város Önkormányzatának Környezetvédelmi és Mezőgazdasági Bizottsága előtt. A Bizottság a tájvédelmi és tájrehabilitációs tervek készítése során a Program eredményeit felhasználja
- Előadás és fórum megtartása a helyi lakosság és a döntéshozók részére
- A Program eredményeinek feltöltése az EMLA Egyesület és a Tavirózsa Egyesület honlapjára

MELLÉKLETEK

1. Az ÉlőTáj Program bemutatása
a Fabriczius József Általános Iskolában (Veresegyház)

2. Tájéérténeti foglalkozás
a szadai Székely Bertalan Általános Iskolában

ÉlőTáj Program – Oktatási célú poszter általános iskolák részére (ld. külön)

ÉlőTáj Program – Tájéértéktató anyag iskolák, önkormányzatok és civil szervezetek részére a programról és eredményeinek gyakorlati hasznosítási lehetőségeiről (ld. külön)

Tatár S.: *ÉlőTáj Program* – Cikk a programról. Veresegyházi Háttér-Kép. Veresegyház, 2006. augusztus

Tatár S., Sándor Cs., Milutinovits L., Ercsényi M. 2006: Veresegyház és térsége tájérténeté – Ember és Természet kapcsolata az elmúlt két évszázadban. Tavirózsa Egyesület, Veresegyház (ld. külön)